02/10/2019

Η τιμή των Αγίων Κυπριανού και Ιουστίνης στην Κύπρο

/ Βίοι Αγίων

Ἀρχιμ. Φώτιου Ἰωακεὶμ – Πρωτοσυγκέλλου Ιεράς Μητροπόλεως Μόρφου

Οἱ ἅγιοι ἔνδοξοι μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ Κυπριανὸς καὶ Ἰουστίνη ἔζησαν στὴ μεγαλόπολη Ἀντιόχεια τοῦ Ὀρόντου, τὴν πρωτεύουσατῆς Συρίας καὶ ἄκμασαν κατὰ τὸν 3ο αἰῶνα μ.Χ. [1] Καὶ ὁ μὲν Κυπριανὸς ἦταν ἀπὸ πλούσια καὶ ἀρχοντικὴ οἰκογένεια καὶ ἄκρως καταρτισμένος στὴ φιλοσοφία, βυθισμένος ὅμως στὴν πλάνη τῆς εἰδωλολατρίας καὶ ἔκδοτος στὴν τέχνη τῆς μαγείας. Ἡ Ἰουστίνη, ὀνομαζόμενη ἀρχικὰ Ἰοῦστα, ἦταν νεαρὴ παρθένος μὲ ἐξαίσιο φυσικὸ κάλλος, κόρη ἑνὸς ἱερέα τῶν εἰδώλων, ὀνομαζομένου Αἰδεσίου.

Ἀκούγοντας κάποια μέρα ἡ Ἰοῦστα τὸ εὐαγγελικό κήρυγμα τοῦ διακόνου Πραϋλίου, φλογεροῦ χριστιανοῦ ἱεραποστόλου, ἐπειδὴ τύγχανε καλῆς προαίρεσης, ἄνοιξαν μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς της καὶ πίστευσε ὁλόψυχα στὸν Χριστό.Ἡ πίστη καὶ ἡ ἀγάπη της πρὸς τὸν Θεὸ τὴ μεταμόρφωσαν σὲ τέτοιο βαθμό, ὥστε

ὁδήγησε στὸν Χριστὸ τὴ μητέρα της, ἡ ὁποία μὲ τὴ σειρά της ἔπεισε τὸν σύζυγό της νὰ πιστεύσει στὸν ἀληθινὸ Θεό· καὶ ἔτσι πῆγαν καὶ οἱ τρεῖς στὸν ἐπίσκοπο Ὅπτατο καὶ ζήτησαν νὰ βαπτισθοῦν. Στὴ συνέχεια, ἡ Ἰοῦστα ἀποφάσισε νὰ ἀφιερώσει πλήρως τὸν ἑαυτό της στὸν Κύριο καὶ νὰ περάσει τὸν ὑπόλοιπό της βίο μὲ παρθενία, νηστεία καὶ προσευχή.

Ὁ περίφημος μάγος καὶ εἰδωλολάτρης Κυπριανὸς ὁδηγήθηκε κατόπιν στὴν πίστη τοῦ Χριστοῦ κι αὐτός, μὲ τὸν ἀκόλουθο τρόπο. Ἕνας νεαρὸς εἰδωλολάτρης, ὀνόματι Ἀγλαΐδας, ἐρωτεύθηκε σφοδρὰ τὴν Ἰοῦστα. Ἐπειδὴ ὅμως ὅλες του οἱ ἀπόπειρες νὰ ἑλκύσει στὴν ἀγάπη του τὴ νέα ἀποκρούονταν, ἀπελπισμένος, στράφηκε στὸν Κυπριανό, ζητώντας του ν᾽ ἀνάψει στὴν καρδιὰ τῆς Ἰούστας μὲ τὶς ἐνέργειες τῆς μαγικῆς του τέχνης τὸν ἔρωτα πρὸς αὐτόν. Ἀφοῦ λοιπὸν μελέτησε τὰ βιβλία του, ὁ Κυπριανὸς ἐπικαλέσθηκε τὰ δαιμόνια, τὶς ὑπηρεσίες τῶν ὁποίων εἶχε ἐξασφαλίσει. Τίποτα ὅμως δὲν στάθηκε δυνατὸ νὰ προκαλέσει ἁμαρτωλὸ πόθο στὴν κόρη. Τόσο ἔνθερμος ἦταν ὁ ἔρωτάς της γιὰ τὸν οὐράνιο Νυμφίο καὶ τόσο πύρινη ἡ προσευχή της πρὸς αὐτόν! Τρεῖς φορὲς ἔστειλε τὰ δαιμόνια στὴν Ἰοῦστα ὁ Κυπριανός, μὰ καὶ τὶς τρεῖς φορὲς ἡττήθηκαν ἀπὸ τὴν παντοδύναμη χάρη τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ ἀήττητο ὅπλο τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ, μὲ τὸ ὁποῖο σφράγιζε τὸν ἑαυτό της ἡ ἁγία παρθένος. Ἀναγνώρισε τότε ὁ Κυπριανός, ὅτι ἡ πίστη τῶν χριστιανῶν ἦταν πιὸ δυνατὴ ἀπ᾽ ὅλα τὰ ἔργα τῆς δαιμονικῆς του τέχνης. Πίστεψε κι ἐκεῖνος στὸν Χριστό, πῆγε στὸν ἐπίσκοπο Ἄνθιμο καὶ βαπτίσθηκε, ἐγκατέλειψε τὴ σκοτεινὴ τέχνη του κι ἔκαψε δημοσίως τὰ βιβλία τῆς μαγείας. Στὴ συνέχεια, χειροτονήθηκε βαθμηδὸν διάκονος, πρεσβύτερος καί, τέλος, ἐπίσκοπος, σὲ διαδοχὴ τοῦ ἐπισκόπου Ἀνθίμου, καὶ χειροτόνησε τὴν Ἰοῦστα διακόνισσα τῆς Ἐκκλησίας, δίδοντάς της τὸ ὄνομα Ἰουστίνη. Κατὰ τὸν τελευταῖο μεγάλο διωγμὸ τῶν αὐτοκρατόρων Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ (285-305), τοὺς συνέλαβαν καὶ τοὺς δύο καὶ τοὺς ὁδήγησαν στὴ Δαμασκό, ὅπου τοὺς ὑπέβαλαν σὲ ποικίλα φρικτὰ βασανιστήρια. Τοὺς μετέφεραν κατόπιν στὴ Νικομήδεια τῆς Βιθυνίας, ὅπου, μὲ διαταγὴ τοῦ αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ ἀποκεφαλίσθηκαν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη, κοντὰ στὸν παραρρέοντα ποταμὸ Γάλλο. Τὰ τίμιά τους λείψανα, σύμφωνα μὲ τὰ ἀρχαῖα συναξάριά τους, μεταφέρθηκαν στὴν πρωτεύουσα Ρώμη ἀπὸ παρατυχόντες Ρωμαίους ταξιδιῶτες. Ἀργότερα ὅμως, ὅπως ἔγινε καὶ σὲ ἄλλες περιπτώσεις (ὅπως μὲ τὰ λείψανα τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου, ποὺ μεταφέρθηκαν κατόπιν ἀπὸ τὴ Ρώμη στὴν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας), φαίνεται ὅτι τὰ ἅγια αὐτὰ λείψανα ἐπαναπατρίζονται Μεγάλη Ἀντιόχεια τῆς Συρίας.

Ἡ ἰδιαίτερη τιμὴ τῶν ἁγίων Κυπριανοῦ καὶ Ἰουστίνης στὴν Κύπρο ἔχει τὶς ἀπαρχές της πιθανώτατα στὸν 13ο αἰῶνα: Τὰ ἱερά τους λείψανα, ποὺ βρίσκονταν τότε στὴν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας, ἕνεκα τῆς προέλασης τῶν Μαμελούκων καὶ πρὶν τὴν τελικὴ πτώση τῆς Ἀντιόχειας σ᾽ αὐτούς, μεταφέρονται γιὰ ἀσφάλεια στὴν Κύπρο ἀπὸ

πρόσφυγες Ἀντιοχεῖς, καὶ κατατίθενται σὲ προϋπάρχοντα βυζαντινὸ ναὸ στὸ χωριὸ Μένικο τῆς Μητροπόλεως Μόρφου, σύμφωνα μὲ τὴ μαρτυρία τοῦ γνωστοῦ τοπικοῦ μεσαιωνικοῦ χρονογράφου Λεοντίου Μαχαιρᾶ (15ος αἰῶνας). Ὁ Μαχαιρᾶς ἀναφέρεται περαιτέρω καὶ στὰ πολλὰ θαύματα, ἰδίως στὶς θεραπεῖες ὀφθαλμικῶν παθήσεων καὶ πυρέξεων (ἐμπύρετης ἑλονοσίας), ποὺ ἐνεργοῦσαν οἱ ἅγιοι, καὶ ὅτι ὁ Φρᾶγκος βασιλιὰς Πέτρος Α΄ Λουζινιανὸς (1359-1369), ἐπειδὴ εἶχε θεραπευθεῖ ἀπὸ τοὺς ἁγίους, πίνοντας ἀπὸ τὸ θαυματουργό τους ἁγίασμα, κρήμνισε τὸν προγενέστερο μικρότερο βυζαντινὸ ναὸ καὶ ἔκτισε μεγάλη ἐκκλησία στὸν ἴδιο χῶρο πρὸς τιμή τους, ἐπαργυρώνοντας καὶ τὶς κάρες τους. Ἡ σπουδαιότατη αὐτὴ μαρτυρία τοῦ Λεοντίου Μαχαιρᾶ, ὅπως καταγράφεται στὸ περίφημό του Χρονικὸν (ἔκδ. R. M. Dawkins, Recital concerning the Sweet Land of Cyprus entitled ‘Chronicle’, Oxford 1932, Vol. I, § 39, σελ. 38), ἔχει ἐπὶ λέξει ὡς ἑξῆς:

«Ἀκόμη εὑρίσκουνται εἰς τὴν Κύπρον οἱ δύο κεφαλάδες τοῦ ἁγίου Κυπριανοῦ καὶ Ἰουστίνης, οἱ (ὁ)ποῖοι ἐμαρτυρῆσαν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ εἰς τὴν κάκωσιν τῆς Συρίας ἐφέραν τες εἰς τὴν Κύπρον καὶ ἐβάλαν τες εἰς ἕναν ἐκκλησούδιν εἰς τὸ Μένικον. Καὶ εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ Βημάτου (Ἱεροῦ Βήματος) πρὸς τὸν νότον ἔχει λάκκον, ὅπου πολομᾷ (ἐνεργεῖ) μεγάλες ἴασες εἰς γαρισούραν καὶ εἰς τὰς πύρεξες. Καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ ρὲ Πιὲρ τοῦ μεγάλου εἶχεν τὴν καρτάναν (ἐλώδης πυρετὸς) καὶ δὲν ἠμπόρεσεν ναὔρῃ ὑγείαν· τινὲς εἶπάν του διὰ τὸν ἅγιον Κυπριανὸν καὶ Ἰουστίναν ὅπου εἶνε εἰς τὸ Μένικον κοντὰ τοῦ Ἀκακίου (κοντὰ στὸ χωριὸ Ἀκάκι)· ὁ (ὁ)ποῖος ἦρτεν καὶ ᾽προποτίστην (ἤπιε ἀπὸ τὸ ἁγίασμα)καὶ παραῦθα (ἀμέσως) ἐγίανεν· εἶνε ἀλήθεια ὅτι τὸ νερὸν εἶνε πολλὰ γλυφὸν καὶ κακόποτον, ἀμμὲ θαυμαστὸν εἰς ἰατρείαν· καὶ ὥρισεν καὶ ἐποῖκαν (κατασκεύασαν) ἐκκλησίανἀποὺ γῆς καὶ ἀργύρωσεν τὰς β΄κεφαλάς, καὶ εἰς τὴν κορυφὴν ἀφῆκεν τόπον μὲ πόρτες νὰ προσκυνοῦν τὰ λείψανα.»

Τὰ ἅγια αὐτὰ λείψανα φυλάσσονται μέχρι σήμερα στὸν ὁμώνυμό τους ναὸ αὐτὸ στὸ Μένικο, ποὺ κτίσθηκε τὸ ἔτος 1846, στὴ θέση τοῦ πιὸ πάνω μεσαιωνικοῦ κτίσματος τοῦ βασιλιᾶ Πέτρου Α΄ Λουζινιανοῦ. Ἐδῶ συντρέχουν ὁλόχρονα πλήθη πιστῶν, ὄχι μόνο Κυπρίων, μὰ καὶ ἀπὸ ἄλλες χῶρες, ἰδιαίτερα Ρώσων, γιὰ νὰ προσκυνήσουν, καὶ νὰ πάρουν ἀπὸ τὸ θαυματουργὸ ἁγίασμα τῶν ἁγίων. Καὶ οἱ περιώνυμοι ἅγιοι Κυπριανὸς καὶ Ἰουστίνη, ἀνταποκρινόμενοι ἄμεσα στὸν ἀνθρώπινο πόνο καὶ τὶς θλίψεις αὐτῶν, ποὺ προσέρχονται μὲ πίστη θερμὴ σ᾽ αὐτούς, παρέχουν ἀφθονοπάροχα τὴ χάρη τῶν ἰάσεων καὶ συνεχίζουν νὰ ἐνεργοῦν πλεῖστα ὅσα θαύματα.

Ἡ μνήμη τους τελεῖται στὶς 2 Ὀκτωβρίου, ὁπόταν λαμβάνει χώραν μέγιστη πανήγυρη, μὲ ἀθρόα προσέλευση πιστῶν.